Hawdd ei Ddeall

Comisiynydd y Gymraeg
Welsh Language Commissioner

Gwneud cwyn am Gomisiynydd y Gymraeg

Sut i wneud cwyn, a beth fyddwn ni'n ei wneud gyda'r gŵyn

Ysgrifennwyd y ddogfen hon gan Gomisiynydd y Gymraeg. Mae'n fersiwn hawdd ei deall o '**Gweithdrefn gwyno am weithredoedd neu hepgoriadau i ymarfer swyddogaethau'r Comisiynydd.**'

Ebrill 2022

Sut i ddefnyddio'r ddogfen

Dogfen hawdd ei deall yw hon. Ond efallai y byddwch chi dal angen cymorth i'w darllen. Gofynnwch i rywun rydych chi'n ei adnabod i'ch helpu chi.

Gallai geiriau mewn **ysgrifen glas trwm** fod yn anodd i'w deall. Gallwch wirio beth mae'r holl eiriau mewn glas yn eu golygu ar **dudalen 17.**

Lle mae'r ddogfen yn dweud **ni,** mae hyn yn meddwl **Comisiynydd y Gymraeg.** Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â:

Gwefan
www.comisiynyddygymraeg.cymru

E-bost
post@cyg-wlc.cymru

Ffôn
0345 6033 221

Mae'r ddogfen yma wedi cael ei gwneud yn hawdd ei deall gan **Hawdd ei Ddeall Cymru** gan ddefnyddio **Photosymbols**. I ddweud wrthym beth yw eich barn am y ddogfen hawdd ei deall hon, cliciwch yma.

Cynnwys

Tudalen

Beth yw Comisiynydd y Gymraeg 4

Cwynion 6

Beth alla'i gwyno amdano? 6

Pwy all wneud cwyn? 6

Pryd i wneud cwyn? 8

Beth yw ein disgwyliadau ohonoch chi 9

Cyfathrebu gyda chi 10

Beth ydym ni'n ei wneud pan fyddwch chi'n gwneud cwyn 11

Rhan 1 11

Rhan 2 13

Dweud wrthych chi am ein penderfyniad 15

Os nad ydych chi'n hapus 16

Geiriau anodd 17

Beth yw Comisiynydd y Gymraeg

Sefydliad yw Comisiynydd y Gymraeg a sefydlwyd i helpu'r iaith Gymraeg gael ei defnyddio fwy yng Nghymru.

Rydym yn codi ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg.

Rydym ni'n sicrhau fod sefydliadau yn dilyn y rheolau am sut a phryd i ddefnyddio'r Gymraeg.

Rydym ni'n credu y dylai'r iaith Gymraeg gael ei thrin gystal â'r Saesneg.

Rydym ni'n credu y dylai pobl yng Nghymru allu gwneud pethau drwy ddefnyddio'r iaith Gymraeg, os ydynt eisiau gwneud hynny.

Sefydlwyd Comisiynydd y Gymraeg gan y cyfreithiau a wnaed yn Senedd Cymru.

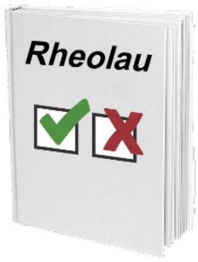

Mae popeth sy'n cael ei ddweud yn y daflen hon yn dilyn y cyfreithiau a ysgrifennwyd ym Mesur y iaith Gymraeg (Cymru) 2011.

Cwynion

Cwyn yw pan fyddwch chi'n dweud wrth berson neu sefydliad eu bod wedi gwneud rhywbeth o'i le.

Beth alla'i gwyno amdano?

Mae'r daflen hon yn dweud wrthych chi sut i wneud **cwyn** am rywbeth mae Comisiynydd y Gymraeg wedi, neu heb ei wneud.

Nid yw'r daflen hon yn dweud wrthych sut i wneud **cwyn** am sefydliadau eraill nad ydynt yn defnyddio, neu nad ydyn nhw'n caniatáu i chi ddefnyddio'r Gymraeg.

Pwy all wneud cwyn?

Gallwch wneud **cwyn** i Gomisiynydd y Gymraeg os ydych chi wedi gofyn i ni wneud rhywbeth, ond ddim yn hapus gyda'r hyn rydym ni wedi ei wneud.

Os ydych chi'n gwneud **cwyn** ar ran rhywun arall byddwn yn gofyn iddyn nhw ydyn nhw'n hapus i chi wneud cwyn ar eu rhan.

Sut i wneud cwyn?

Mae nifer o ffyrdd y gallwch chi roi gwybod i ni am eich **cwyn**.

Gallwch wneud **cwyn** i'r aelod o staff yr ydych chi mewn cyswllt gyda nhw eisoes.

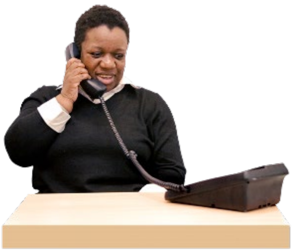

Gallwch ein galw ar 0345 603321 a gofyn am siarad gyda'n Uwch Swyddog Llywodraethiant.

Gallwch yrru e-bost i ni

post@cyg-wlc.cymru

Gallwch ysgrifennu atom:

Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd
CF10 1AT

Pryd i wneud cwyn?

Mae’n syniad da anfon cwyn yn syth ar ôl y digwyddiad.

Does dim rhaid i chi anfon eich **cwyn** ar y diwrnod, ond mae’n well peidio aros ag wythnosau.

Os ydych chi’n gadael pethau’n rhy hir, mae’n anoddach i ni wneud rhywbeth amdano.

Os ydych chi’n aros blwyddyn cyn anfon eich **cwyn** bydd angen rheswm da arnoch chi dros fod wedi disgwyl mor hir.

Os ydych chi’n aros 3 mlynedd cyn anfon **cwyn** ni fyddwn yn gallu eich helpu o gwbl.

Beth yw ein disgwyliadau ohonoch chi

Rydyn ni'n gwybod bod pobl sydd yn flin neu wedi cynhyrfu yn gwneud a dweud pethau na fydden nhw fel arfer.

Rydym ni'n credu fod gan unrhyw un sydd yn anhapus gyda'n gwasanaeth yr hawl i wneud **cwyn**, a chael clust i wrando.

Pan fyddwch chi'n gwneud **cwyn** i ni, rydym yn disgwyl i chi fod yn gwrtais gyda'n staff.

Mae gennym ni daflen arall am y ffordd yr ydym ni'n disgwyl i bobl ymddwyn wrth wneud **cwyn**.

Teitl y daflen honno yw **"Sut i ymddwyn wrth wneud cwyn"**.

Cyfathrebu gyda chi

Pan fyddwch chi'n gwneud **cwyn** i ni, byddwn yn gofyn i chi sut yr hoffech chi i ni gyfathrebu gyda chi.

Gallwch ofyn am:

- Lythyrau a gwybodaeth hawdd eu deall
- Lythyrau a gwybodaeth mewn print bras
- Galwadau ffôn a chyfarfodydd
- Braille
- Iaith arwyddo

Beth ydym ni'n ei wneud pan fyddwch chi'n gwneud cwyn

Mae gennym ni ddwy ffordd o ddelio gyda eich cwyn.

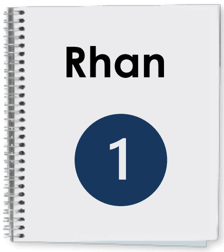

Mae rhai **cwynion** yn syml, neu'n hawdd i ddelio gyda nhw. Byddwn yn delio gyda'r rhain yn **Rhan 1**.

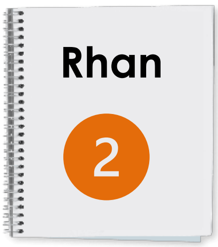

Mae rhai **cwynion** yn fwy difrifol a chymhleth, ac felly'n anoddach i ddelio gyda nhw. Byddwn ni'n delio gyda'r rhain yn **Rhan 2**.

Rhan 1

Os oes gennych chi **gŵyn**, neu os ydych chi'n poeni am rywbeth, dywedwch wrth y gweithiwr o Gomisiynydd y Gymraeg rydych chi'n gweithio gyda nhw.

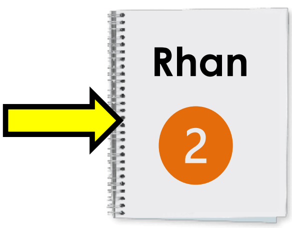

Os yw'r aelod hwnnw o staff yn teimlo fod y **gŵyn** yn ddifrifol, gallent ddechrau **Rhan 2** yn syth.

Byddwn yn dweud ein bod yn gwybod am eich **cwyn** o fewn 5 diwrnod gwaith.

Byddwn yn ceisio delio gyda'ch **cwyn** o fewn 10 diwrnod gwaith.

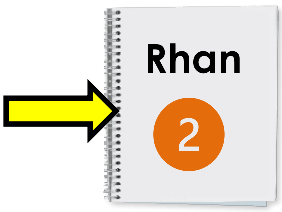

Os na allwn eich helpu gyda'ch **cwyn** byddwn yn egluro pam, ac yn rhoi gwybod fod modd i chi ofyn am **Rhan 2**.

Os ydym ni'n dysgu rhywbeth o'ch **cwyn** a fydd yn ein helpu i weithio yn y dyfodol, byddwn yn rhoi gwybod i'n Tîm Rheoli.

Rhan 2

Byddwn yn rhoi gwybod i chi ein bod ni wedi derbyn eich **cwyn** o fewn 5 diwrnod, a sut fyddwn ni'n delio gyda hi.

Byddwn yn dweud wrthych chi pwy fydd yn delio gyda'ch **cwyn**.

Weithiau, byddwn yn gofyn i rywun nad ydynt yn gweithio i Gomisiynydd y Gymraeg ddelio gyda'r **gŵyn**.

Byddwn yn dweud wrthych chi beth rydym ni'n feddwl o'r **gŵyn** er mwyn i chi wirio ein bod ni wedi deall yn iawn.

Os ydym ni'n meddwl bod ffordd hawdd o wneud pethau'n well, byddwn yn dweud wrthych chi'n syth.

Os ydych chi'n hapus gyda'r hyn rydyn ni'n ei awgrymu, byddwn yn gwneud hynny, a bydd eich **cwyn** yn dod i ben.

Fel arfer rydym ni'n delio gyda chwynion o fewn 20 diwrnod gwaith. Os oes angen mwy o amser byddwn yn:

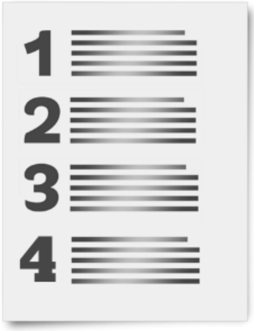

- dweud wrthych chi pam fod angen mwy o amser
- dweud wrthych chi faint o amser sydd ei angen
- dweud wrthych chi sut ydym ni wedi delio gyda'ch **cwyn** hyd yma
- sicrhau eich bod chi'n gwybod sut rydym ni'n delio gyda'ch **cwyn**.

Weithiau efallai y byddwn ni'n gofyn i gwrdd â chi i drafod eich **cwyn**.

Bydd y person sydd yn delio gyda'ch cwyn yn edrych ar nifer o bethau i ddeall beth sydd wedi digwydd. Mae hyn yn cynnwys:

- negeseuon e-bost a llythyrau
- ffeiliau a nodiadau o'n gwaith gyda chi
- ein polisïau ein hunain
- beth mae'r gyfraith yn ei ddweud.

Dweud wrthych chi am ein penderfyniad

Unwaith y byddwn ni wedi edrych ar **gŵyn** yn **rhan 2** byddwn ni'n dweud wrthych beth rydym ni wedi ei ddarganfod.

Byddwn ni'n rhoi gwybod i chi yn y ffordd rydych chi wedi gofyn i ni. Mae hyn yn cael ei esbonio yn y rhan **Cyfathrebu gyda chi** ar dudalen 9.

Os ydym ni wedi gwneud rhywbeth o'i le byddwn yn dweud wrthych chi ac yn ymddiheuro.

Os nad ydym wedi gwneud yr hyn a ddylem, byddwn yn gwneud yn iawn am hynny.

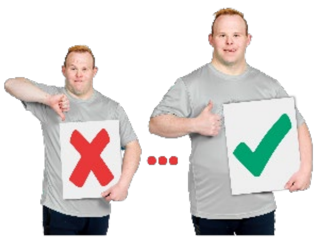

Os yw eich **cwyn** wedi gwneud i ni feddwl y gallwn ni wella'r ffordd rydym ni'n gweithio, byddwn yn newid y ffordd rydyn ni'n gwneud fel nad yw hyn yn digwydd eto. Byddwn yn dweud wrthych chi am hyn.

Os nad ydych chi'n hapus

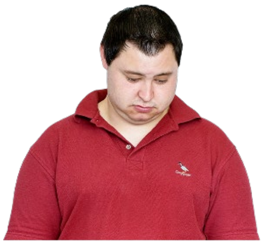

Os na allwn ni wneud pethau'n well ar ôl i chi wneud **cwyn**, gallwch chi **gwyno** amdanom ni i **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.**

Ombudsman Ombwdsmon
PUBLIC SERVICES OMBUDSMAN FOR WALES
OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU

Mae **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru** yn sefydliad sydd yn delio gyda chwynion am sefydliadau sydd yn cynnig gwasanaeth i'r cyhoedd, fel Cynghorau, Gwasanaethau Iechyd a Chomisiynydd y Gymraeg.

Gallwch ddarganfod mwy o wybodaeth a chysylltu gydag **Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru** yma:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF355LJ

Ffôn: 0300 790 0203

E-bost: holwch@ombwdsmon.cymru

Gwefan: www.ombudsman.cymru

Geiriau anodd

Cwyn

Cwyn yw pan fyddwch chi'n dweud wrth berson neu sefydliad eu bod wedi gwneud rhywbeth o'i le.